

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ОСВІТА У ХХІ СТОЛІТТІ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ

Випуск 4

*Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції
“Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті:
Європейський вектор розвитку”,
м. Київ, МАУП, 23 травня 2012 р.*

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2013

Редакційна колегія:

Подолька А. М., д-р юрид. наук — головний редактор

Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора

Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф. — заступник головного редактора

Ігнатченко А. А., канд. техн. наук — відповідальний редактор

Видання здійснене в рамках проекту “Наукові праці МАУП”

Освіта у ХХІ столітті: шляхи розвитку / МАУП. — К.: ДП “Видав-
О-72 **ничий дім “Персонал”, 2010 —**

Вип. 4 : Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції “Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ столітті: Європейський вектор розвитку”, м. Київ, МАУП, 23 трав. 2012 р. / редкол. : А. М. Подолька (голов. ред.), М. Ф. Головатий (заст. голов. ред.), Н. М. Чернуха (заст. голов. ред.), А. А. Ігнатченко (відп. ред.). — 2013. — 162 с. : іл. — Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику подано статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Ціннісні пріоритети освіти у ХХІ ст.: Європейський вектор розвитку”, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — розвитку освіти в Україні. Статті охоплюють широкий діапазон наукових досліджень українських учених.

Для науковців, освітян, державних службовців, політиків, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком української освіти.

ББК 74.04(4УКР)я43

ЗМІСТ

М. Ф. Головатий

Цивілізаційні та національні вектори освітнього простору України у сучасну добу5

О. В. Баєва

Психофізіологічне обґрунтування використання інтерактивних технологій у навчальному процесі вищих навчальних закладів 11

К. В. Корсак

Проблеми ноотехнологій у сучасному освітньому просторі: концептуальні засади 17

Н. М. Чернуха

Інтеграційна складова трансформаційних процесів у освіті.....24

Г. О. Кільова

Проблеми якості української освіти в контексті Болонського процесу 29

А. Г. Андрущук

Якість освіти: психолінгвістичний аспект.....35

Є. А. Антонович

С. В. Прищенко

Стратегія розвитку інтегрованої навчальної дисципліни “Дизайн реклами” в умовах модернізації освіти в Україні39

І. С. Бахов

Інтеграційні процеси у сучасному полікультурному освітньому просторі.....46

В. А. Гапоненко

Активні методи навчання як пріоритет сучасної гуманітарної освіти.....52

Н. І. Головка

Щодо активізації пізнавальної діяльності студентів у вищій школі56

І. В. Журжа

Освітня діяльність ЮНЕСКО в Україні58

С. П. Касьянова

Змінний характер цінностей системи освіти постіндустріального суспільства63

Є. І. Качмарський

Вивчення проблем місцевого самоврядування в Україні як складова загальної професійної підготовки у вищій школі.....67

В. М. Колпаков

Підготовка топ-менеджерів (стратегів) як проблема управління в Україні70

І. М. Найдьонов

Ефективний навчальний діяльності — ефективне управління77

Т. І. Науменко

Розвиток дитини дошкільного віку в сучасному інформаційному просторі.....86

С. Ф. Радзімовська

Європейська інтеграція і сучасна освіта90

Н. М. Терещенко

Навчання іноземних студентів: національний та міжнародний вимір.....92

І. О. Шестопалова

Індивідуалізація навчання як один із пріоритетів європейського освітнього простору.....97

ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ЮНЕСКО В УКРАЇНІ

Освіта у XXI столітті: шляхи розвитку, вип. 4, 2013, 58–62

В умовах сучасного світу відбувається постійне зростання ролі міжнародного співробітництва в галузі освіти. У цьому процесі провідну роль відіграє Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки та культури — ЮНЕСКО. Як міжнародна організація ЮНЕСКО розпочала свою історію з листопада 1945 р., на сьогодні її членами є 203 держави — 195 країн-членів та 8 асоційованих членів.

У сфері освіти, яка є основним видом її діяльності, ЮНЕСКО поєднує програми ліквідації неписьменності із зусиллями, спрямованими на забезпечення загальної початкової освіти і усунення корінних причин неписьменності. Організація також сприяє підготовці вчителів, адміністративних працівників у галузі освіти, сприяє будівництву та оснащенню шкіл.

Протягом другої половини XX століття виділяють два напрями в освітній політиці та діяльності ЮНЕСКО: ліквідація неписьменності та сформований в 90-ті роки XX ст. напрям, орієнтований на розробку концепцій і конкретних програм по їх реалізації з метою підготовки фахівців для потреб сучасного світу.

Програми ЮНЕСКО “Освіта для всіх”, “Освіта протягом усього життя” розробляються відповідно до загальної стратегії соціального розвитку, в тому числі з урахуванням інтересів регіонів, країн і окремих груп населення. Всесвітня конференція “Освіта для всіх”, що відбулася в березні 1990 р. в Джомтьєні (Таїланд), поклала початок міжнародному руху щодо забезпечення базової освіти для всіх дітей, молоді та дорослих. Була прийнята Програма дій, що встановлює чіткі напрями дій і заходів для досягнення цілей Освіти для всіх (ОДВ), що знайшли відображення у документі “Всесвітня декларація про освіту для всіх”. До ключових аспектів і принципів Джомтьєнської Конвенції належать: загальний доступ до навчання; сприяння забезпеченню рівності; приділення особливої уваги до навчальних результатів; розширення засобів і масштабів базової освіти; поліпшення умов для створення і зміцнення партнерських зв'язків [1, 136].

У квітні 2000 р. в Дакарі (Сенегал) на Всесвітньому форумі з освіти прийняті “Дакарські рамки дій. Освіта для всіх: виконання наших загальних зобов'язань”, які підтри-

мують концепцію Всесвітньої декларації про освіту для всіх, що зберігає свою актуальність і дієвість, і встановлюють нові цілі, що враховують досвід минулого десятиліття й мінливу глобальну ситуацію, з приблизною реалізацією до 2015 р.

Україна бере активну участь в процесі реалізації програми “Освіта для всіх”. Представники Міністерства освіти та науки брали участь у Всесвітньому форумі в Дакарі (Сенегал), у зустрічі міністрів освіти в Кракові (Польща) в 2000 р. і в Пекіні (Китай) в 2001 р., а також у міжнародних конференціях з освіти, організованих ЮНЕСКО.

У листопаді 2002 р. в Софії (Болгарія) відбулася Міжнародна конференція з освіти дорослих. Ця зустріч пройшла в рамках виконання програми ЮНЕСКО “Освіта для всіх”. У параграфі 8 Софійської декларації, зокрема, стверджується: “Конференція висловлює заклопотаність тим, що нерідко поняття базової освіти дорослих трактується вузько, що виражається на практиці в скороченні фінансової підтримки таких напрямів, як культурна освіта, навчання здоровому способу життя, демократичне навчання та освіта для сталого розвитку” [2, 74]. Рішення проблеми фінансування одне з найактуальніших завдань у цій області.

ЮНЕСКО у своїй діяльності враховує інтереси регіонів і окремих країн, потреби різних категорій населення. Зокрема, в травні 2003 р. представники 55 країн з Європи, Північної Америки та Центральної Азії на 5-й Конференції “Довкілля для Європи”, яка відбулася в Києві (Україна) 21–23 травня 2003 р.,

ухвалили Заяву про освіту в інтересах сталого розвитку, в якій, зокрема, йшлося про необхідність розробки регіональної Стратегії в області освіти.

У рамках роботи, в другому з вищезазначених напрямів, значна роль приділяється вищій освіті, зокрема питанню її комерціалізації. В багатьох країнах активно обговорюється проблема приватизації освітніх установ. Однією з причин цього явища є недоліки державної системи освіти, краще знання діловим співтовариством потреб ринку у фахівцях певного профілю. У зв'язку з таким становищем офіційна позиція ЮНЕСКО з проблем взаємин освіти, ринку і держави зводиться до того, що “державичлени ЮНЕСКО переконані, що кризи освіти, яка набирає сьогодні відчутні масштаби, неможливо подолати за допомогою лише державної або тільки комерційної системи освіти” [3, 12]. ЮНЕСКО заявляє, що і державний, і приватний сектор можуть внести свій цінний внесок у цей процес, і що за допомогою поєднання зусиль і розвитку партнерських відносин вони зуміють підвищити загальну ефективність системи освіти.

Щодо вирішення проблем освіти ЮНЕСКО тісно співпрацює зі спеціалізованими установами системи ООН: Програмою розвитку ООН (ПРООН), Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ), Фондом ООН для розвитку в інтересах жінок (ЮНІФЕМ), Програмою ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП), Фондом ООН у галузі народонаселення (ЮНФПА), Управлінням

Верховного комісара ООН у справах біженців (ЮУВКБ), Управлінням Верховного комісара ООН з прав людини (УВКПЛ); із міжнародними спеціалізованими організаціями: Міжнародною організацією праці (МОП), Продовольчою і сільськогосподарською Організацією Об'єднаних Націй (ФАО), Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВВВ), Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (ВОІВ), Світовим банком (СБ), регіональними комісіями ООН — Економічною комісією для Африки (ЕКА), Європейською економічною комісією (ЄЕК), Економічною комісією для Латинської Америки та Карибського басейну (ЕКЛАК), Економічною і соціальною комісією для Азії і Тихого океану (ЕСКАТО), Економічною і соціальною комісією для Західної Азії (ЕСКЗА), з багатьма міжнародними неурядовими організаціями та об'єднаннями, навчальними і науковими інститутами [4, 19].

У цьому співробітництві проблеми освіти пов'язуються з сучасними тенденціями соціального розвитку, які показують, що, поряд із такими позитивними явищами, як припинення холодної війни і завоювання політичної свободи народами різних країн, у світовому співтоваристві наростають процеси дезінтеграції, бідності та злиднів, відбувається деградація навколишнього середовища, відроджуються націоналізм, расизм, релігійний фанатизм і екстремізм.

У подоланні цих негативних факторів розвитку важлива роль належить інтелектуальній та моральній солідарності людства за допомогою

освіти, виховання толерантності та взаєморозуміння.

Політика і діяльність ЮНЕСКО націлені на реалізацію основних функцій освіти, зокрема і в практичному плані, тобто при вирішенні конкретних завдань освіти (боротьба проти дискримінації, ліквідація неписьменності, розробка систем освіти для країн, що розвиваються, підготовка викладацьких кадрів, модернізація освіти з урахуванням викликів ХХІ століття).

Ці цілі набувають особливої актуальності в умовах глобалізації світової економіки та інформаційних технологій. Належить вирішити багато завдань у галузі освіти, пов'язаних з її доступністю, вдосконаленням структури безперервної освіти, диверсифікацією і гнучкістю вищої освіти, впровадженням різноманітних систем навчання за допомогою сучасних інформаційних технологій.

Для реалізації політики та практичних заходів ЮНЕСКО в галузі освіти сформована ціла система міжнародного співробітництва в складі сектору освіти, Центру документації та інформації, Міжнародного бюро освіти (Женева), Інституту ЮНЕСКО з освіти (Гамбург), Міжнародного інституту планування освіти (Париж), Інституту ЮНЕСКО з інформаційних технологій в освіті (Москва). Крім зазначених структур, створюються і протягом багатьох років функціонують спеціально сформовані ради, комітети, робочі групи ЮНЕСКО для підготовки тих чи інших великих зустрічей, конгресів, конференцій, а після їх проведення для організації роботи з виконання їх рішень.

Україна є членом ЮНЕСКО з 12 травня 1954 р. Станом на сьогодні Україна є стороною низки міжнародних конвенцій та рекомендацій цієї Організації, зокрема Конвенції про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти (1960 р.), Конвенції про визнання навчальних курсів, дипломів про вищу освіту та вчених ступенів у державах регіону Європи (1979 р.), Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в європейському регіоні (1997 р.) тощо [5, 79].

Членство України в ЮНЕСКО стратегічно орієнтоване на сприяння розширенню міжнародного співробітництва вітчизняних наукових, освітніх і культурних інституцій шляхом забезпечення їх участі у програмній діяльності Організації. Координацію співпраці національних інституцій з ЮНЕСКО покладено на Національну комісію України у справах ЮНЕСКО. Цей міжвідомчий орган при МЗС України створено відповідно до Указу Президента України від 26 березня 1996 р. На сьогодні головою Національної комісії України у справах ЮНЕСКО є Перший заступник Міністра закордонних справ України Р. М. Демченко.

Серед напрямів діяльності Національної комісії України у справах ЮНЕСКО чільне місце посідають питання освіти, зокрема, ефективне функціонування та розширення мережі кафедр ЮНЕСКО в Україні, координація роботи мережі асоційованих шкіл ЮНЕСКО в Україні (всеукраїнські конференції учнів асоційованих шкіл ЮНЕСКО), проведення науково-методичних та освітніх конференцій під егідою Нацкомісії. Наразі в Україні успішно ді-

ють 64 асоційованих школи ЮНЕСКО, а також 14 кафедр ЮНЕСКО.

Продовжується робота з реалізації рішень і рекомендацій ЮНЕСКО у сфері освіти. Зокрема, під егідою Національної комісії України у справах ЮНЕСКО відбуваються всеукраїнські конференції учнів асоційованих шкіл ЮНЕСКО, теми яких визначаються відповідно до актуальних аспектів діяльності ЮНЕСКО та ООН. Іншим важливим напрямом діяльності України в рамках ЮНЕСКО є робота з використання можливостей Міжнародного дитячого центру “Артек” (центр під егідою ЮНЕСКО категорії 2), зокрема, проведення щорічного Міжнародного дитячого фестивалю “Змінимо світ на краще!” та засідань Всесвітньої дитячої Ліги Націй, чергове засідання якої тривало з 21 липня по 1 серпня 2012 р. в МДЦ “Артек” [6].

Підводячи підсумки, варто зазначити, що участь ЮНЕСКО у розвитку світового освітнього процесу, у вирішенні проблем протиріч в даній сфері й вплив на формування основних напрямів політики в галузі освіти різних країн, в тому числі і України, є актуальним напрямом для розуміння явищ, що відбуваються в освітній політиці нашої держави. Досвід діяльності ЮНЕСКО має значний інтерес для реформування системи освіти України в умовах модернізації.

Література

1. *Перегудова Ю. М.* Реализация целей программы ЮНЕСКО “Образование для всех” // Педагогическая наука и практика: проблемы и перспек-

- тивы. Сб. науч. статей. Вып. 2-й. — М.: ИОО МОН РФ, 2004. — 202 с.
2. *Образование для устойчивого развития*: Материалы совещания “Образование для устойчивого развития”/ Под ред. Н. С. Касимова, В. С. Тикунова. — Смоленск: Маджента, 2003. — 160 с.
 3. *Всемирная декларация о высшем образовании для XXI века: подходы и практические меры*. Париж, 9 октября 1998 г. // Высшее образование в XXI веке: подходы и практические меры / СГУ. — М., 1999. — 36 с.
 4. *Ляшенко М. А.* Политика и деятельность ЮНЕСКО в области образования, вторая половина XX века: автореф. дис. канд. ист. наук. — М., 2001. — 28 с.
 5. *Ольхович-Новосадюк М. М.* Україна та міжнародні організації: навч. посіб. / М. М. Ольхович-Новосадюк, Ю. І. Рудакевич. — Л.: Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, 2011. — 120 с.
 6. *Основні напрями діяльності ЮНЕСКО в Україні* [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Міністерства закордонних справ України. — Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/57180.htm>